

SISZÁNTÚ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 h.
Negyedévre 4 "
Melyben háshoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hűtő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok visszam-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 254. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1914 november 1.

A halottak közös sirjánál.

Irta Dr. Ferdényi Kálmán.

Puha, porhanyós földbe sok sirt-
ástak már a haza hős halottainak,
akiket véres csókjával örökre elat-
tatott a halál. Uristen! mit fog
teremni a föld, mely ennyi vért
ivott, amelybe ennyi embermagot
vetett a halál!? Hiszen fiatal, ró-
zsás életnek hosszú, hosszú sora
szakadt le a földre, mint suhogó
kasza alatt a tegnapi és mána
nyiló mezei virága.

Ámulva és meghatottan állunk
meg a közös sírok előtt. Odavezet-
jük az antik világ klasszikus szó-
nokait. Hallgassuk meg őket.

Charoniánál elesett Grécia virága,
velük halt a görög szabadság. Gyá-
szos anyák, özvegyek, árvák, tört
reményű honfiak vigasztalást várnak.
A közös sírok elé lép Hyperides és
így beszél: „A fájdalom nem hall-
gat az ész, vagy a törvény szavára.
Annyi a természetes joga, amennyi
a szeretet szivünkben az iránt, akit
elvesztettünk. De bátorság! Feled-
jük a sötét gyászt! Ne gondoljunk
szeretteink halálára, hanem vitéz
erényeikre, ragyogó példájukra. Nem
szabad őket siratnunk. Nagy tettek-
hez nem könnyek illenek.“ Gyö-
nyörü szavak, méltók a gyászoló
nemzet szónokához.

A classicus világ tovatűnt ra-
gyogó szónokai. Azóta sem cse-
desedett el a fájó küzdelem az
enyészettel, az elmulással szemben.
De tisztultak a motívumok, több a
vigasztalás. És mikor annyi rózsás
arera a halál sápadtsága, s annyi
életvidám szemre a sírnak éjsza-
kája borul, ugyanakkor lobogó lel-
kekben meggyulad a lelkesedés

tüze és sírok és harcok felett, győ-
zelmek és veszteségek felett családi
és nemzeti katasztrófák felett elvezet
Istenhez — az erkölcsi világrendbe
— az örök életbe. Ez a lelkesedés,
ez a hit aztán életet lát magában,
melyért halni érdemes, értéket hor-
doz magában, melyet akkor mutat
be a világnak, mikor vérrel és
élettel fizet meg értük.

Százezer és még több halott egy-
más tetejéke rakva, szörnyű hegy-
óriás, teremő Isten! A hegyóriás
egyre nő és hull a vér, a piros
vér tovább. Ha tehát hullania kell
már a vérnek és a haza százez-
reinek legszebb korukban kell to-
vább is pusztulniok, kell hogy a
háború legalább ideális javakat és
nagy tanúságokat teremjen az em-

beriség és haza javára. Így lesz
aztán, hogy mikor a hős áldozatot
hoz nem nemcsak ürt hagy maga
után, de ez menyországra való fényt
gyújt meg. Nemcsak vérént ontja,
de egyszersmind példáját is adja a
hűségnek és becsületnek s épülni,
buzdulni fog rajta a jövő nem-
zedékek hosszú sora.

Aspasia költői remekében a haza
elhunyt hősei így szólnak a gyá-
szolókhöz: „Legyetek különbek, mint
mivoltunk, mert tudjátok meg, ha fe-
lül nem multok, szégyent hoztok
fejünkre, míg ha meghaladtok: örö-
met szereztek nekünk.“ Tőlünk függ
tehát, hogy hőseink babérjai soha
el ne hervadjanak. Ezzel tartozunk
nekik: Mors! bonum est iudicium
tuuni!

A világháború.

Oroszország ultimátumot intézett Bulgáriához.

Bukarest, október 31. A Viitorul című
lap jelenti a következőket:

— A diplomáciai viszony megszakadása
Oroszország és Bulgária között közvetlenül
küszöbön áll.

Az idézett lap szövege szerint való szövegben
közli azt a jegyzéket, a melyet Savinsky
szófiai orosz követ kormányának nevében a bol-
gár kormányának átnyújtott. Ez a jegyzék
rövid határidőt szab és teljesen ultimátum-
szerű.

Egyiptomot annektálják az angolok.

Bécs, október 31. A Neues Wiener Tag-
blatt jelenti Amsterdamból: A Courant

londoni jelentése szerint egy angol minisz-
tertanács szerdán minden formában elhatá-
rozta, hogy Egyiptomot angol gyarmatnak
jelenti ki és annektálja. Nyomban a parla-
ment összeülése után proklamálják az an-
gol szuverénitást Egyiptom felett.

Az orosz nagykövet elutazott Konstantinápolyból.

Köln, okt. 31. A Kölnische Zei-
tung közli a Reuter-ügynökség kö-
vetkező jelentését: Giers konstanti-
nápolyi orosz nagykövetet kormánya
visszarendelte.

A török flotta Odesszában.

Köln, okt. 31. A Reuter-ügynökség
jelenti: Török hadihajók behatol-

Hősapkák és kézvédők.

Dr. Miskolczy Ferencné ömeltósága meg-
bizásából értesitem a nagyérdemű hölgy-
közönseget, hogy a Vörös Kereszt céljaira szükséges **kötőgyapju-fonalak** ismét nagy
mennyiségben megérkeztek, melyeket a jótékony cél érdekében különként 10, 12 és 14 koro-
náért árusítok. **Czillér Imre.**

2
tak az odesszai kikötőbe és el-
zsákmányolták az ott horgonyzó
orosz gőzösöket.

Török-perzsa szövetség.

A Petrograder Zeitung írja: A néme-
teknek s Ausztria-Magyarországnak sok kül-
politikai számításai közül csak egy vált be:
sikerült a perzsát és törököt közös akcióra
serkenteni. Tegnap szövegezték meg a meg-
egyeztést, melynek leglényegesebb pontja
tiz esztendőre szóló katonai, vám és posta-
szövetség. A perzsa hadsereg török vezetés
alá kerül és a perzsa közgazdasági élet irá-
nyítása is Konstantinápolyból történik. Igen
valószínű, hogy e megjegyzést hamarosan
nyomon fogja követni az együttes offenzíva,
amely azonban Oroszország részéről rend-
kívüli intézkedéseket meg nem követel.

**Hogy kezdődött meg az orosz-
török ellenségeskedés?**

Konstantinápoly, okt. 31. Az Agence
Ottomane félhivatalos kommunikéje a ten-
geri ütközetet következőképpen írja le: Mi
alatt 27-én és 28-án a török flottának igen
kis része a Fekete-tengeren gyakorlatozott.
Az orosz flotta, mely eleinte követte a tör-
ök flottát és annak gyakorlatait megaka-
dályozta, 29-én meg kezdte az ellenséges-
kedéseket a török flotta megtámadása által.
A támadást követő harcban a török flotta a
Pruth nevű 5000 tonnás aknaberakó hajót,
melyen mintegy 700 akna volt, fenékebe
furta. Egy orosz torpedónaszád súlyosan
megsérült, egy szénszállító hajót a törökök
elfoglaltak. Az egyik torpedózúzó által lan-
szirozott torpedó elsüllyesztette az 1600 ton-
nás Hubanec orosz ágyunaszádot. Egy má-
sik torpedózúzó által lanszirozott torpedó
megrongált egy orosz partvédő hajót. 30
tisztet és 72 matrózt, kik az elsüllyesztett
orosz hajókhoz tartoztak, ki mentettek és el-
foglaltak. A török flotta nem szenvedett kárt.
A harc a török flottára kedvezőbb állásban
tovább tart.

A császári kormány legerélyesebb formá-
ban fog tiltakozni az orosz flottának ezen,
flottánknak csak jelentéktelen kis részével
szemben tanúsított ellenséges magatartása
miatt.

Sebastopolt volt Golban bombázza. (A
miniszterelnökség sajtóosztályából.)

**Egy harmadik orosz hajó
is elsüllyedt.**

Konstantinápoly, okt. 31. A Fekete-
tengeren lefolyt harcban a Kuba-
nec nevű orosz ágyunaszád is
elsüllyedt. (A miniszterelnökség sajtóosztá-
lyája.)

A burok lázadása.

Berlin, okt. 31. A Rotterdamsche Nach-
richten szerint az egész Oranje gyarmat nyílt
fölkelésben van Anglia ellen. (Miniszterel-
nökség sajtóosztálya.)

A hadi kölcsönpénztár Nagyváradon

**Értekezlet a keresk.
és iparkamarában.**

Budapestben most szervezték a hadi köl-
csönpénztárt, mely azt célozza, hogy a mos-
tani háborús viszonyok között, mikor a köz-
gazdasági élet pang, a munkaalkalmak szü-
netelnek, a hitel teljesen megszűnt, az ipari
és kereskedelmi életet mozgásba hozza, köl-
csönök nyújtása által munkaalkalmakat te-
remtsen s ezáltal a közgazdasági tevékeny-
séget megindítsa.

Erre azonban nemesak a fővárosban,
hanem vidéken s így Nagyváradon is szük-
ség van.

Ilyen hadi kölcsönpénztár felállítását
célozta az értekezlet, melyet tegnap délutánra
hivott össze dr. Moskovits József a nagy-
váradai kereskedelmi és iparkamara elnöke.

Hogy itt Nagyváradon is létesüljön a
hadi kölcsönpénztár, ez könnyen meg is
valósítható, ha a többi illetékes tényezők
szintén olyan buzgalommal karolják fel az
életrevaló eszmét, mint azt az értekezleten
levő közgazdasági vezetőterfiaknál láttuk.

A központi intézet az általa nyújtott
összegért garanciát kíván, de ennek ellené-
ben annak elbírálása, hogy kinek adnak köl-
csönt, teljesen a garántálókra lesz bízva s
így az az összeg, amelyet esetleg mint vesz-
teséget meg kellene téríteni, ha az 1 száza-
léknál magasabb kamat nem fedezné, a le-
hető legcsekélyebb, sőt alig lehet ilyenre
számítani. Ennek ellenében pedig igen fon-
tos érdekek nyernek kielégítést a kölcsön-
pénztár felállításával.

Az értekezleten dr. Moskovits József el-
nökölt s jelen voltak: Hiemesch Frigyes,
Kereszthy Kornél, Hofbauer Pál, Havas Mór,
dr. Popper Ákos, dr. Sarkadi Lajos, Aczél
Zsigmond, Schwarcz Izidor, Ternyei Armin,
Kelen Béla, Moskovits Miksa (igazgató), Ba-
logh Vilmos, dr. Adorján Armin.

Dr. Moskovits József üdvözölte a meg-
jelenteket. Nem kell — ugymond — bőve-
ben tárgyalni az összejevetel célját. Azon
veszélyek között, melyeket a háboru reánk
zuditott, köteleességünké teszi, hogy a köz-
gazdasági életet figyelemmel kísérjük és oda-
törekedünk, hogy annak zavartalan folyása
akadályozva ne legyen. Azt hitte, hogy a fő-
városban megalakult hadi kölcsönpénztár
fiókokat nyit, de másként értesült. Köteles-
ségünk, hogy itt a hadipénztár fiókját meg-
alakítsuk.

Hofbauer Pál szólott a kérdéshez. Havas
Mór és dr. Popper Ákos igazgatókkal Buda-
pesten beszélt a hadi pénztár igazgatójával:
Eleméryvel. A pénztár igazgatósága a vidé-
ken exoziturákat szándékozik felállítani s
kiséretül Nagyváradot szemelték ki. Ha itt
lenne siker, az országban felállítanák a há-
lózatot. Megígérték, hogy itt propagandát
indítanak. Ezért kérte a kamarát, hogy ve-
gye kezébe a dolgot s hogy Bihar megyétől,
Nagyváradtól, a kamarától és egyesektől sze-
rezen garancia levelet. Az Osztrák-Magyar
Bank és a Magyar Általános Hitelbank cen-
zurázzák a hitelanyagot. A hadi kölcsön-

pénztárhoz nem kell tőke, csak erkölcsi tá-
mogatás, munka és lelkiismeretes cenzura.
Tervbe van véve, hogy a központ 500 ezer
koronát helyez el Nagyváradon. Ez nem sok,
de fontos a cél, hogy önnálló iparosok és
kereskedők kapjanak hitelt most, mikor min-
den hitel bedugult, új üzletekbe senki sem
boesátkozik. Ha az 500 ezer koronára jó
anyagot adunk be, biznyára megadja a köz-
pont a milliót, sőt többet is. A kölcsönökre
reális fedezet, értékpapír, áru, de részben
személyi hitel is volna. Az akciót Bihar-
megyére is ki kellene terjeszteni. A legsürgő-
sebb, hogy a közfigyelmet felkeltsék. Nagy-
váradot is fel kellene kérni, hogy készségét
nyilvánítsa.

Dr. Sarkadi Lajos úgy látja, hogy az
állam garanciája mellé szuper garancia is
kell. Kellő elővigyázat mellett sem az alap,
sem a garántálók nem veszítenek.

Hofbauer Pál: a főintézet 5-5 száza-
lék mellett adja a pénzt, s mi 1 százalékkal
magasabban, amiből biztonsági alap lesz. A
kezelési költség a minimális. Ezekből lát-
szik, hogy altruista intézetről van szó.

Dr. Popper Ákos szerint Nagyvárad ér-
deke az intézet létesítése, s ezért vegyen
részt a garántálásban. Bevonandó továbbá a
kamara, a nagyobb cégek s azután jön-
nének a pénzintézetek. Nem hiszi, hogy
némi veszteség nem lesz, mert ha tul-
szigoruan bírálják el a kölcsönöket nem érik
el a célt.

Dr. Moskovits József hangsúlyozza, hogy
a dolgot nem lehet huzni, mert sürgős, hogy
munkaalkalom legyen. El kell készülni
lenni az áldozatra is. Nagyvárad és Bihar-
megye nem kulcs szerint, hanem meghatá-
rozott összegben vehetnek részt a garancia
nyújtásában.

Moskovits Miksa magyarázza, hogy a
háboru után lesz szükség a hadi pénztárra,
mikor új pénzforrások kelljenek. Indít-
ványozza, hogy Nagyváradon önállóan ala-
kuljon meg a hadi pénztár, a város, megye,
pénzintézetek és egyesek hozzájárulásával.

Kelen Béla azt fejtegeti, hogy az ipa-
rosoknak kell kölcsön munkaanyagra és
kész munkákra. Ez nem járna nagy garan-
ciával.

Kereszthy Kornél preventív intézke-
dések tart szükségesnek a pénzpiacon be-
álló bajok ellen. Ezért speciálisan Bihar-
megye és Nagyváradra kell. Önálló inté-
zetre nem lehet itt a tőkét összehozni, ezért
helyesebb, ha a budapestinek lesz a fiókja
Nagyváradon. Indítványozza, hogy szerze-
zék be a feltételeket s egy bizottság dol-
gozza ki a részleteket és azután kérjék fel
a várost és vármegyét. Belehozná az in-
tézetbe minden érdekképviselőt.

Dr. Sarkadi Lajos, Schwarcz Izidor,
Kereszthy Kornél, s többek hozzászólása
után az értekezlet a következő határozatot
hozta:

Miután a Hadi-kölcsön pénztár igazgató-
sága a felállítandó nagyváradai fiók részére
egyelőre 500 000 koronát óhajt kölcsönkép-
pen, további kihitelezés végett juttatni, az
egyesületek elhatározták, hogy:

egy veszteségi garancia-alapot létesí-
tenek, amelynek a vállalására fölkéri Nagy-
várad városát, hogy a város ebben, — te-
kintettel, hogy a város kereskedő és iparúzó
polgárai részére szolgál legnagyobb részben
az intézmény — 50 százaléka erejéig vegyen
részt; a fennmaradó 50 százalékot a nagy-
váradai kereskedelmi és iparkamara, a nagy-

Gyapju szövetek legujabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolcsóbban

szigoru szabott

árak mellett

szerezhetjük be

Zauderer

kolozsvári posztó áruház fiók.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

váradai ipartestület, a helybeli pénzügyintézetek fogják elvállalni és tekintettel arra, hogy az intézet igazgatóságában és így a hitelmegszavazásokban a fentebb említett testületek és intézetek, azonkívül az Osztrák-Magyar Bank és a Magyar Általános Hitelbank helybeli fiókjai is részt vesznek, majdnem kizártnak látszik, hogy jelentékeny veszteségek érhetnék a garantálás révén az említett testületeket és intézeteket.

Ezzel véget ért az értekezlet.

Mindszentek és Halottak napja.

Mindszentek ünnepét üli ma az egyház s holnap lesz a Halottak napja. Kigyulnak az emlékezés lámpáskái elhalt szeretteink sirjai felett, kik ott a hantok alatt várják a dicsőséges feltámadást az örök életre, ahol mindannyian találkozunk.

*

Mint minden évben, ezuttal is gyász-isteni tiszteletek lesznek az elhunytak lelki-üdvéért a katolikus templomokban.

Az olasz plébánia templomban ma, vasárnap este fél 7 órakor Brém Lőrinc tb. pápai káplán, püspöki titkár szentbeszédet mond, mely után litánia és könyörgések lesznek a halottakért. — Hétfőn, Halottak napján, reggel 9 órakor reguiem a halottak lelki-üdvéért. — Kedden, nov. 3-án reggel 9 órakor nagy gyászmise a haretéren esett katonákért

A Szent László templomból a körmenet nem megy ki a temetőbe, hanem e helyett a templomban este fél 7 órakor lesz a szentbeszéd és ájtatosság az elhunyt keresztény hűvek lelkéért. — Az október hónapban végzett szent olvasó ájtatosságot a Szent László templomban a háboru tartama alatt november 2-től naponként este hat órakor a Szent László templomban, naponként este fél 7 órakor pedig az olasz plébánia templomban folytatólag megtartják.

*

A nagyvárad kir. katolikus jogakadémiai ifjusága ez idén is méltó kegyelettel ünnepli meg az elhunyt hősök és szeretett elhunyt tanárai emlékét Halottak napjának első estéjén. Ma délután 5 órakor testületileg indul a jogászság, a Katolikus Körből, hogy felkeresse a szeretett sirokat. Beszédet mondanak:

Szacsavay Imre szobránál: Szentléleky Kálmán. Nagy Sándor emléktáblájánál: Nagy Zoltán. Szilágyi Dezső emléktáblájánál: Joos István. Dr. Hoványi Lajos volt igazgató sirjánál: Schweiger László. Dr. Perz Adolf tanár sirjánál: Karácsony József. Dr. Szolesányi Hugó tanár sirjánál: Petry Gyula. Dr. Személyi Kálmán tanár sirjánál: Bölöni-Bakó Zoltán. Dr. Kudelka József tanár sirjánál: Szentléleky Kálmán, a világháboruban esett hősök sirjánál: Ifj. Hlatky Endre tartanak gyászbeszédet.

x **Poloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

Szerb százados mint dijbirkozó.

Padop Caesar vendégszereplése Zimonyban. Szomorú viszontlátás. Érdekes részletek a szerbek harcászatáról. Festett katonák, gerenda ágyuk, üres lövészárkok. Cigányok a harctéren.

Valamikor régen, a békeidejében széles mosolyra huzódott a civilek szája, ha a zöld egyenruhás fináncokról esett szó. Az eldítéletre rendkívül fogékony emberek bizonyos lenézés felét akartak ezzel a mosolyal éreztetni. De fordult az idő, a fináncból „pénzügyőr” lett és a gunymosolyt az elismerés komolysága váltotta fel. A zöld egyenruhások hősök lettek.

És most, a társadalom egy másik mostohája, a cigány kezd kibontakozni az élcelődés, a csipős megjegyzések tömegéből. Fáraó fiai voltak azok, akikkel a gyávaságot szimbolizáltuk, ők voltak a mult csaták reszkető futói, az anekdoták soha el nem koptatható alakjai. Mert a cigány alázatos, a cigány nem tud ur lenni, csak engedelmes szolga, a ki egy bankóért féllábon muzsikál órákon át.

De lassankint őket is megtanuljuk becsülni. Hiszen ez a rémes, véres regény, amelynek fejezetei örült gyorsasággal következnek egymásután egyre szebb, emberibb alakban állítja be őket. Már pedig a világtörténelem nem él azzal a költői szabadsággal, amellyel tetszés szerint lehet az embert, mint olyat, gyurni, átalakítani. A történelem komoly, gyászosan komoly tanulmányok után válogatja meg hőseit.

Nem cigánytól hallottam az alábbi történetet. Szavahihető ember mondta, egy százados, aki három hónappal ezelőtt talán épen úgy ugratta, szidta, táncoltatta a cigányt, mint bárki más, mulató, nótás kedvű ur.

A cigány bátor, leleményes és kedves katona. A legszigorubb tisztjét is imádja és nagyon sokszor, valamelyik cimbalmos, vagy kisbögös testébe furódik az a golyó, amit a tisztnek szántak. És a cigány akarja, hogy úgy legyen. Ő áll a tiszt elé és szegény vézna testét löki a halált hozó golyó elé. Hány és hány ilyen eset fordult elő!

A cigány . . .

Peczkó Zsigának hívják, Nagyváradon nagybögös. Művésze ennek a hálátlan hangszernek, ötletes vig fickó, akit a mulató vendégek valósággal becéztek. Fáradtan agyongyötörve, reumas vétagokkal jött haza a déli haretérről. Sokat szenvedett, sokat nélkülözött, szabadságot kapott. Hadd pihenje ki magát.

(A világháboru alábbi kis mozaikja azért is érdekes, mert a szerb harcászat olyan részleteit tárja fel, amiről még keveset hallottunk).

A . . .-ik menetzred nyugodtam masirozott előre. Benn, valahol Valjevó környékén, messze a magyar határtól. Az a század

ment legelő, amelyben Peczkó Zsiga szolgált. Egyszer csak „állj”-t vezényelnek. A század parancsnok erősen gukkerezte a vidéket. A bakák is meresztették a szemüket, de bizony nem láttak semmit. A század parancsnok elvette a szemétől a látésövet;

— Közlegény Peczkó: Elindulsz azonnal 1300 lépésnyire alakok tűntek fel, megnézed, mik azok. Gyorsan, rövid időn belül jelentést teszel. — Vihetsz magaddal három embert.

— Alásan jelentem, egyedül megyek!

És Peczkó Zsiga elindult.

Nem telt bele másfél óra, visszatért a cigány. Még pedig valami különös, soha nem látott kosztümben. A hátára egy zöld bokor volt kötve. Terjedelmes, dus lombu bokor. A hóna alatt pedig valami popendekli alakot cipelt.

És jelentést tett:

— Mintegy két kilométernyire mentem előre. Sehol nem láttam elő embert, de azért biztonságba helyeztem magam. Kiástam egy bokrot és magam előtt tartva, guggolva mentem a cél felé. Ha látott is valaki, csak a bokrot látta. Már szabad szemmel lehetett látni azokat az alakokat. Feltűnt, hogy nem mozdulnak. kétszáz lépésnyire aztán észreveszem, hogy nincs azoknak az alakoknak testük. Vékonyak, mint a papiros. A bokrot nem dobtam el, mert sejtettem, hogy lesz ott élő szerb is, nem csak papir szerb. Mikor odaértem, felkaptam egyet és szaladtam visszafelé. A bokrot most a hátamra kötöttem és ugyancsak guggolva jöttem visszafelé.

Az ezred nyugodtan tovább mehetett. A szerbek papirosból kivágott guggoló alakokat helyeztek el, hogy azt a látszatot keltsék, mintha ott nagyobb haderő volna.

A cigány deritette fel a primitiv eselt.

Ugyanigy volt a gerendákból összetákoltt ágyukkal is.

A cigány deritette fel a primitiv eselt.

Ugyanigy volt az üres lövészárkokkal is, amelyeket azért ástak a szerbek, hogy rendes tüzelést indítsunk ellenük.

A cigány deritette fel a primitiv eselt és ezzel a három földerítéssel rengeteg löszert takarított meg.

Néhány nappal ezelőtt szabadságot kért és kapott. Mikor utnak indult hazafelé beosztották egy fogolyszállitmány örkiéretibe, sőt kitüntetésből rábizták egy szerb százados őrzését.

Nagyon büszkén és boldogan érkeztek meg Zimonyba. Peczkó Zsiga legelől kísérte a századosát, hogy az egész város lássa.

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlőművek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

Egyszer csak hallja, hogy a kívánsiak tömegében mind gyakrabban emlegetik:

— Ni Padop Caesar! A birkozó. A szerb sampion!

— Mék az? — kérdezte meg valakitől Peszkó.

— Ez ni! — mondta az illető és rámutatott a századosra.

Menet közben aztán elmondta, hogy a nyáron egy cirkusz járt Zimonyban és díjbirkozást rendezett. Padop Caesar volt a legügyesebb, odavágott mindenkit, még az orosz világbajnokot is. Persze, hogy ő győzött, hiszen Zimonyban az ilyen cirkuszbarjór közönség tulnyomó része szerb.

Mint diadalmas hadvezér vonult ki akkor Padop Caesar Zimonyból. Virágot, babért és szalagokat vitt magával haza. Most pedig egy kicsit összetörve, kiéhezve jött vissza diadalainak városába. Rongyosan, piszkosan, mint egy igazi szerb katonatiszt.

Hiába! Szerbiában nincs a katonatisztnek olyan jó dolga, mint a díjbirkozónak!

Ennyit a cigányokról, a szerb harcászatról és a díjbirkozó szerb századosról.

(B. H. L.)

Sebesült katonák karácsonyfája.

(Válasz Pally Lajosné felhívására.)

Ezek a mostani nagyon komor, nagyon nehéz idők temérdek kinszenvedést okoznak, de megtermik kincseiket is az emberiség számára.

Bebizonyul, hogy nagy idők szülik a nagy embereket, hogy a modern harcmezők lovagkori hősöket teremtenek, hogy a szívek vérvérő sebei életre keltik a közönyösnek vagy anyagiassá váló emberi szellem nagy, nemes érzéseit, elhatározásait mint a kagyló szenvedése a drágagyöngyöket.

Ilyen drágagyöngyöt váltott ki a sebesültek szenvedése Nagyságodnak ma egy hete az igazgatókhoz intézett felhívásában azon eszmében, hogy a Nagyváradon fekvő sebesülteknek a nagyváradai iskolás gyermekek állítsanak karácsonyfát.

Született-e valahol szebb eszme, mint az, hogy a gyermekek, akik ősidők óta kizárólagos élvezői voltak a karácsonyi örömeinek, most a háború nyomorultjainak nyujtsák oda jóságos kezekkel a hagyományos örömeiket? Nem lemondva a karácsonyi örömről, de megtalálva a legtisztább karácsonyi örömet a szenvedők vigasztalásában.

Ebben az eszmében minden neveléssel foglalkozó felismeri a kincset, amit a gyermeklélekre nézve bőségesen gyümölcsöztesz és ezért örömmel sorakozik a rábízottakkal együtt Nagyságod zászlója alá, részt venni a szeretet irgalommunkájában, de használni vele a tanulóifjuság józan nevelésének is.

Most is megindult városszerte a tervezgetés a tanítótestületek és tanulóifjuság körében, hogyan lesz legszebb a várad sebesültek karácsonyfája. Már ez a tervezgetés is mennyi jó érzést, szép gondolatot fog kiváltani gyermekeink lelkében; a gyakorlati kivitelnél pedig milyen bő alkalma lesz ifjuságunk egyéni izlésének, sajátos ügyességének a megnyilatkozására.

Tudom, hogy Nagyságod szavára el is kezdtek már tanítványaink a filléreikkel és csemegéikkel való takarékoskodást a sebesültek javára; már készítgetik a karácsonyfadíszeket, a szegény sebesült katonáknak adandó tárgyakon dolgoznak és így ők, akik eddig mindig csak kaptak, érezni fog-

ják most karácsonykor, hogy milyen gyönyörűség: adni.

Adni azoknak, kik oly sokat szenvednek, elfeledtetni velük a sebek szaggató fájdalmát, az öröm rózsapírját varázsolni vértelen arcukra, mosolyt deríteni szomorú tekintetű szemekbe.

Ez lesz legszebb karácsonyi öröm a mai szomorú időkben a mi tanuló ifjuságunknak, a legszebb, legnemesebb. Sebesülteink pedig honnan vehetnék szívesebben a karácsonyi örömeiket, mint ártatlan, szerető gyermekek kezéből? Főként ha megengednék a főorvosok, hogy minden kórterembe egy-egy osztálynak 3—4 képviselője állítsa fel az osztályfő vezetése alatt a karácsonyfát s minden teremben egy fiu vagy leányka néhány kedves szóval adná át a sebesülteknek a szeretet ajándékait.

Tehát számíton Nagyságod reánk. Most nyílnak az iskolák és könnyű lesz megnyitni a mi növendékeink szíveit Nagyságod szép eszméjének, hogy fényes legyen a sebesültek karácsonyi csillaga.

Özv. dr. Személy Kálmáné.

Markovits Manó balesete.

A harctérre menőben egy ismeretlen rálőtt.

Nagyvárad, okt. 31.

Néhány napja hírt adtunk róla, hogy Markovits Manó csanádi főispán, a miniszterelnöktől fölmentést kért, hogy a harctérre mehessen. A fölmentés hamar le is érkezett s Markovits Manó, mint daliás huszár főhadnagy boldogan indult el az északi csatamezők felé, hogy amint a békében idehaza dolgozott járása, majd megyéje jólétén, úgy most az élet-halál viadalunkból is kivegye a maga dicsőséges részét.

Tegnap este azután váratlan és megriasztó távirat érkezett szerkesztőségünbe:

„A sajtóbizottság engedélyével jelentő tudósítónk: Markovits csanádi főispán, tartalékos huszár főhadnagy az északi harctérre indult, de utközben egyik vasútállomáson ismeretlen tettes rálőtt. Balcombján meg is sebesítette, de sérülése nem életveszélyes. Néhány hét alatt felgyógyul.”

Azonnal telefonon érdeklődtünk a rokoni körében s megtudtuk, hogy az esti szegedi vonattal nagyváradra érkezik a sebesült főispán.

Munkatársunk az állomáson várta a sebesült jövő vonatot, mely csak tíz óra körül érkezett be. A vonattal valóban megérkezett Markovits Manó, aki édes atyjával előbb a csapatkórházba, majd a Sal Ferenc utcai csapatkórházba hajtatott. A kórházban jelentkezett a katonai hatóságnál, de mint könnyebb s nem harctéri sebesültet otthon fogják ápolni. A késő esti órák dacára is itt fogadta munkatársunkat, akinek a következőket mondta balesetéről:

— A galíciai harctérre indulóban egy városban, a Magyar Osztrák monarchia területén, a pályaudvaron ismeretlen egyén rálőtt. A bal combomat találta, de már jobban érzem magamat s remélhetőleg néhány hé alatt abban a szerencsés helyzetben leszek, hogy most már elmehetek a harctérre. A tettes elmenekült, a katonai és polgári hatóság széles körű nyomozást indított. Kérem, hogy ennél se többet, sem kevesebbet ne irjanak, se ki ne színezzék a dolgot, mert magam is

csak ennyit mondhatok. Merényletről, politikai vagy más célzatról ne irjanak.

A főispán sebesülése elég nagy, de nem ad okot aggodalomra. Vannak még fájdalmai, de jó kedéllyel, szinte könnyedén viseli el őket. Ajkán állandóan gyöngö mosoly játszik, s ez barna színével, kedves kis bajuszával egészen gondolanná teszik az orcáját. Két botra támaszkodva jár, de segítséget nem fogad el senkitől. Még a vasuti kocsis magas lépcsőjéről is úgy ugrott le fél lábán, mert a másikra nem tud lépni még; csak a cipője orrá éri a földet egy kissé. Huszár-tiszti egyenruhája feszül csillog rajta s mikor sajnálkoznak „igazán, hogy mily fájdalmakat kell elviselned”, nyugodtan felel: „csekélység az egész; nincs semmi baj”. Csak öreg, édes atyját érintette fájdalmasan a gonosz kéz lövése, de őt is megvizsgáltja fia jókedéyle.

Mint említettem, a Sal Ferenc-utcai lakáson fog feküdni. Fráter Imre kórházi főorvos már az állomáson várta s kocsin hajtott be vele a lakásra, hol viszont Konrad Béla dr készítette elő mindent a bekötésre. Még este be is kötötték a sebet s Markovits Manó azonnal le is pihent, hogy az izgalmakat és fájdalmakat feledtesse vele az édes álom s egyben meg hozza neki a mihamari-gyógyulást, melyet egész Nagyvárad és Bihar-megye teljes szívéből kíván neki.

Füredy László halála.

A régi megyei életnek egy kedves alakja hunyt el tegnap: Füredy László, Biharvármegye árvaszékének nyug. gyámpénztárnoka. Az elhunyt volt a vármegye utolsó gyámpénztárnoka, amikor a vármegye gyámpénztára a kir. adóhivatal kezelésébe ment át, Füredy László átadta a kir. adóhivatalnak a gyámpénztárt s nyugalomba ment körülbelül ez előtt 15 évvel.

Az elhunyt nagyon jó lelkű, kedves alakja volt a társaságnak s előkelő szerepet vitt a református felekezet ügyeinek intézésében is. Jó kedélyű, életerős öreg ur volt az elhunyt, akin nem látszott meg, hogy 76 év nyomja vállait.

Halála hosszas szenvedés nélkül csendesen jött alig pár heti gyengélkedés után. Temetése november 2-án, hétfőn lesz délelőtt 11 órakor a Szilágyi Dezső-utca 25. sz. gyászházából. A családja a következő gyászjelentést adta ki:

Özvegy Füredy Lászlóné született Kovács Vera úgy a magam, mint a számos rokonaim nevében a legmélyebb fájdalommal tudatom, hogy szerett férjem Füredy László Biharvármegye árvaszékének nyug. gyámpénztárnoka három heti súlyos szenvedés után, áldásos életének 76 ik, boldog házasságának 42-ik évében Nagyváradon, 1914. okt. 31-én csendesen meghalt. Porrészeit 1914. nov. 2-ik napján d. e. 11 órakor fogjuk Szilágyi Dezső-u. 25. számú házában tartandó ima után a ref. egyház szertartása szerint a váradolaszi-i temetőben örök nyugalomra helyezni. Nagyvárad, 1914. okt. 31. Emlékét hűzzátartozóinak szeretete szent kegyelettel őrzendi meg. Bánatos özvegye: Füredy Lászlóné Kovács Vera. Unoka hugai: özv. Vass Jenőné Sárréthy Vilma, Miskolczi Hugóné Balázsházy Emi, Tüdős Etelka. Sógornői: özv. Csídei Jánosné Kovács Klára, özv. Füredy Józsefné Kiss Mária. Unoka öcsesei: Gazdig Gyula nejevel Szép Adállal dr. Gazdig József nejevel Rédei Du-sival.

HIREK

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyező Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

*** Gróf Széchényi Miklós püspök itthon.** A tegnapi gyorsvonattal székhelyére visszaérkezett gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök Budapestről, hol a Vörös-Kereszt Egylet kórházait látogatta végig.

*** Változások az egyházmegyében.** Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök Csercsék Gusztáv békéscsabai káplán helyére, aki katonai lelkészi szolgálatra hivatott be, Bánás Lászlót; Gyulára Kreznerics Gyulát, Váradvelencére pedig Fehér Imrét küldte ki káplánul.

*** A tanfelügyelőség új helyisége.** Biharvármegye kir. tanfelügyelői hivatala a folyó évi november 1-től kezdve, a Lukács György-utca 23. szám alá helyeztetett át.

*** Szentségimádás.** Az Oltáregyesület ma, vasárnap a Szent László templomban tartja rendes havi szentségimádását Litánia és szentségbetétel már d. u. 3 órakor lesz.

*** A Kath. Népszövetség elhunyt tagjaiért.** Október 31-én tartatni szokott gyászisteniszteletet közbajlott körülmények folytán november hó 4-én, szerdán d. e. 9 órakor fog megtartatni a Szent László-plebánia templomban, melyre kérjük a tagtársak szíves megjelenését. A Kath. Népszövetség helyi igazgatósága.

*** Batthyány-Strattmann Ödön herceg meghalt.** Vasvármegyei kastélyában, Kőrmenden, október 29-én éjjel meghalt Batthyány-Strattmann Ödön herceg s vele kihalt ezen hercegi ágak utolsó sarja. Az elhunyt 88 éves korában halt meg végelgyengülésben. Az utóbbi időben sokat gyengélkedett s betegsége alatt példás buzgósággal többször vette magához az Oltáriszentséget, így az nap is, melyen halála bekövetkezett. Az elhunyt visszavonult életet élt s összes közéleti szereplése a jótékonyág gyakorlása volt s e tekintetben sokat tett különösen a vallásos intézmények segélyezése körül. Legutóbb nagy bőkezűséggel kórházat rendezett be a hercegi várkastély egyik szárnyépületében, hol az ápolásban maga a hercegasszony is tevékeny részt vett.

*** Gyászmise az elhunyt katonáinkért.** November 3-án, kedden délelőtt 9 órakor lesz a közös gyászmise a székesegyházban a csatatéren elesett halott hőseinkért. A gyászmisét gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök fogja a Mindenhatóknak bemutatni. A gyászmisén jelen lesznek a város, a vármegye és a hivatalok vezetői is, valamint a helyőrségi csapatok küldöttségei. Ugyancsak gyászmise lesz az elesett katonák lelki üdvéért az olasz plebánia-templomban is.

*** A villamos áramfogyasztó közönség figyelmébe!** A súlyos helyzet következtében, amelybe az előre nem látott események a villamosművet is sodorták, kénytelen vagyok a nagyérdemű áramfogyasztó közönséget ezuton is felkérni arra, hogy az áramfogyasztási számlákat azoknak első bemutatása alkalmával azonnal és pontosan kifizetni sziveskedjék, mert a villamos mű ma egyáltalában nincs abban a helyzetben, hogy az áramot kihitelezze és kénytelen mindazoktól a fogyasztóktól, akik a számlát első bemutatás alkalmával ki nem fizetik, a hitelezést megvonni. A villamosmű bevételei az utolsó hónapban rendkívül megesapantak és ezenfelül a nagyváradi közönség szükségleteinek biztosítására közel 100000 korona szénkészletet halmozott fel, amelynek teljes költségét saját napi bevételeiből fedezte, úgy hogy a villamosmű csakis azoknak szolgáltathat áramot, kik a számlát pontosan kiegyenlítik. Nagyvárad, 1914. október hó 31. Nagyvárad város villamos műve. *Belányi Imre*, igazgató.

*** Kolera ellen be kell oltani a polgárokat.** A belügyminisztertől tegnap érkekes rendelet érkezett a városhoz. A rendelet szerint ott, ahol kolera eset adta elő magát, a kolerás egyénnel összeköttetésben állott, vagy álló egyéneket be kell oltani a kolera elleni szérummal. A beoltást természetesen csakis olyan egyéneknél lehet fogatosítani, aki beleegyezik ebbe. Különösen ajánlatos a nagyobb tömegek beoltása. A beoltáshoz szükséges szérumot minden beoltó közeg maga készítheti. A szérum készítés módját a miniszter külön utasításban tudatta a várossal.

*** Egy főherceg megmentője a csapatkórházban.** Négy nappal ezelőtt hozta egy sebesült szállító vonat *Holemann Ferenc* közvitét Nagyváradra. Nehéz fejsebével eszméletlenül vitték be a csapatkórházba. Irtóztató sebét az északi haretéren kapta eszméletlenül szállították el a haretérről. A vonatot kísérő parancsnok az orvosok különös figyelmét hívta fel *Holermann Ferenc*re, kinek mellét a vitézségi érem díszítette, mert hőstettével egy főherceg életét mentette meg. A csapatkórházban megoperálták a hőst, de az operáció után sem tért magához s nagy sebében tegnap meghalt. Temetése ma lesz a csapatkórházból.

*** A tanítás megkezdése a főgimnáziumban.** A nagyváradi premontrei főgimnáziumban a kolera járvány miatt beszüntetett előadások a járvány elvonultával november hó 4-én, szerdán reggel újból megkezdődnek a főgimnázium számára átengedett Széles utcai állami és községi iskolák helyiségeiben. Nagyvárad, 1914. évi november hó 1-én. — A főgimnázium igazgatósága.

*** A Vörös-Kereszt fiókegylete Mezőberényben.** Mezőberényben is megalakult a Vörös Kereszt fiókegylete *Gáspár István* lelkész elnöke alatt. A lakosság nagy áldozatokat hoz a nemes célra. A gyűjtésből Budapestre a Vörös-Keresztnak elküldtek 800 koronát és 10 métermázsza fehérneműt. Ezenkívül 105 sebesült katona részére kórházat létesített s a sebesültek ápolásáról és élelmezéséről az egyesület gondoskodik. Az urak ritka áldozatkésztséggel gondoskodnak az élelmezésről, mert naponta három esopotokban, felváltva végzik a főzést s így jó ellátásban és szeretetteljes ápolásban részesítik a sebesült katonákat.

*** Olcsóbb villanyt kérnek a mozik.** *Boros Jenő* és *Székely Jenő* mozgófénykép színház tulajdonosok tegnap kérvényt adtak be a városhoz a villanyvilágítás dolgában. A mozitulajdonosok a színháznak nyújtott kedvezmény alapján arra kérik a várost, hogy a villany hectowattját 15 fillérért kapják. A beadvánnyal a törvényhatóság fog foglalkozni. Tekintve azonban azt, hogy a mozik támogatása érdekében még nem jött semmiféle rendelet a válás és közoktatásügyi minisztertől, nagyon valószínű, hogy a kérelmet egyelőre irattárba fogják helyezni.

*** Megnyílik az olasz polgári leányiskola.** Értesitem az olasz-i községi polgári leányiskola tanulóit, hogy a tanítást november 3-án, kedd délután 2 órakor kezdjük az „Orsolya”-intézet Rákóczi-úti, illetve Szilágyi Dezső utcai épületben. Özv. dr. Személy Kálmánné igazgató.

*** Sirkivilágítás megváltás.** *Balázs Jánosné* sirkivilágítás megváltás címen két koronát küldött be szerkesztőségünkbe a sebesültek javára. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

*** A várad-ujvárosi róm. kath. elemi fiúiskola** igazgatósága ezuton hozza a szülők tudomására, hogy az ujjvárosi róm. kath. fiúiskola november 3-án, kedden, megnyílik s a tanítás kezdetét veszi.

*** Felhívás az ipartestület tagjaihoz!** Felhívom az Ipartestület mindazon tagjait, kik az adó felszólamlási bizottság határozatával megelégedve nincsenek, hogy az Ipartestület hivatalánál jelentkezzenek, hol a határozat megfelebbezését díjtalanul fogja a hivatal eszközölni. *Czeglédy Jeremiás*, ipartestületi elnök.

*** A tanítás megkezdése az Immaculata intézetben.** A Teleki utcai *Immaculata intézet* összes iskoláiban: a polgári és elemi leányiskolában, valamint az óvodában november hó 3-án reggel 8 órakor ismét megkezdődnek a rendes előadások.

*** A Vörös-Kereszt Egylet** gazdaságos céljaira 1914. október 24-től 31-ig a következő adományok folytak be az egylet pénztárába: *Frankó Gézáne* 300 K, *Molnár Gézáne* urnó gyűjtése 238 K, *Humanic cipőgyár* (Wien) 30 K, *Schwimmer József* tanúzási díj 1680, *Névtelen Nánhegyesről* 10 K, *id. Kaczián Károly* sirdisztítés megváltására 10 K, *Reich Bandi* elemi isk. tan. gyűjtése 4 K, *Molnár Gézáne* urnó gyűjtőívén adakoztak: *Csanády Frigyesné* 100 K, *Bognár Sándorné* 40 K, *dr. Zigre Miklós* 20 K, *Diamandi Cica* 12 K, *Zigre Lukrécia* 12 K, *dr. Mangra Demeterné* 12 K, özv. *Czillek Ernőné* 12 K, *Benedek Mórné* 12 K, *Schiller Sándorné* 12 K, *Goldberger Lajosné* 2 K, *Herez Imréné* 2 K, *Kepes Elekne* 2 K. *Reich Bandi* gyűjtőívén adakoztak: *Reich Bundi* 40 f, *Farkas Gusztó* 30 f, *Rottenberg Ferenc* 30 f, *Wallenstein Imre* 6 f, *Kertész Magduska*, *Miskolcz 11 f*, *Galtstein Hugó* (Pozsony) 26 f, *Fényes Sándor* 10 f, *Weisz Imre* 2 f, *Gonda István* 2 f, *Reich nagymama* 50 f, *Rottenberg nagymama* 50 f, *Bernfeld* 20 f, *Schlésinger Aranka* 30 f, *Kálmán Zsuzska* (Jászberény) 20 f, *Reich Dávidné* 73 f. Összesen 4 K. A „Nagyvárad” szerkesztősége útján befolyt: *Csobánecz Lajos* koszorujának megváltásáért *Kovács Dénes* és *neje* 20 K, *Tóth Lajosné* 10 K.

*** Áramszünet.** November 1-én, azaz ma, vasárnap déli fél 1 órától fél 2-ig az áramszolgáltatás szünetelni fog, mely áramszünet azonban a villamosvasut forgalmát nem érinti.

*** Halálozás.** *Schmidt Imre* múlt hó 30-án d. u. 2 órakor életének 66 ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma lesz Vitéz-utca 36 sz. alól.

* **Wertheimstein Henrik kitüntetése.** A közös hadsereg főparancsnoka Wertheimstein Henrik debreceni honvédszár hadnagyot az ellenséggel szemben tanúsított vitézségéért dicsérettel elismeréssel tüntette ki.

* **Adományok a Vörös Kereszt fehérenemű osztályának.** Az Osztrák Magyar Bank alkalmazottai 120 K, (novemberi részlet) Fábriusz Dezsőné koszorúmegváltás címén 20 K, Fráter Imréné koszorúmegváltás címén 20 K, Egy kézimunka kisorsolás 100 K, Buzási Alberné 10 K, öz. Halász Gyuláné 20 K, Gedeon Gizella és Mária 20 K, öz. dr. Deákné 5 K, báró Szentkere zthy Zsigmond 10 K. Fehéreneműt küldtek Beöthy Lajosné, Weiszberger Lajosné, Weinberger Róza, öz. Reke Vilmosné, Forgács nővérek, Hartmann Mórné, Crasovátz Matild, Zsuthy Gyuláné, Nyíry Béláné, Gutfried Simonné. A Jobbkéznek: Ravazdy György tüzérszázados 10 K, az elhunyt bajtársai sírjának megvilágítási költségeihez, N. N. szintén e célra 10 kor. A sebesülteink Karácsonyához Sebestyén Lajosné 10 K, N. N. 10 kor. Ugy a pénzbeli adományokat, mint a fehéreneműt a nemesszivű adakozóknak hálásan köszönjük és kérjük a nagyérdemű közönség további pártfogását.

* **Halottak—sebesültek.** A Veszteséglistám 38-ik számában közölt 39. gy. bel. legénység névsora a következők: Ádám András örv. seb. Ádám István pótt. seb. Ág Mihály seb. Álbori Sándor szakv. seb. Ambrus Márton seb. Anderwald János örv. seb. Antal Károly szakv. seb. Arany István seb. Argyilán György tiz. seb. Argyelán Mihály seb. Armos Sándor seb. B. Antalos Sándor seb. Arszai Sándor seb. Bacsó Ferenc örm. seb. Bugdi János seb. Bagi Kálmán szakv. seb. Bagoly István tisztiszolga seb. Bagosi Imre seb. Bajku János seb. Bakó Imre seb. Bakos László e. é. ö. címz. tiz. seb. Bakos István seb. Balaskó Sándor seb. Bilibán János seb. Balogh Lajos seb. Balogh Márton tiz. seb. Balogh Sándor seb. Balogh Sándor seb. Balogh Sándor seb. Balogh András seb. Balogh József tiz. seb. Basogh József szakv. seb. Balogh Mihály szakv. seb. Bana Gábor szakv. seb. Bánóczi Ferenc seb. Bányai József seb. Baranyi Mihály seb. Barbócz Lajos seb. Barcsa József seb. Barcsa Lajos seb. Bartha Imre seb. Bartha Bálint seb. Bede Gábor seb. Béldi Imre seb. Bence István pótt. seb. Benes János seb. Berecz János seb. Berecz István seb. Bereczki József seb. Bereczki Kálmán seb. Bereczky János szakv. seb. Bergyár Elek tiz. seb. Berki József seb. Berkovits József seb. Bertlef Arthur seb. Birta József örv. s. Birgeustork József seb. Bódi Ferenc seb. Bódi Mátyás szakv. seb. Bódi István seb. Bodnár János e. é. ö. seb., Bodnár István s. Bognár Demeter seb., Bognár János seb., Bogyi Tódor seb., Bohorelez István tiz. seb. Bökényi András seb., Bolha Ferenc seb., Bona Lajos pótt. mh. Bone Lajos örv. seb., Bónis József tiz. seb., Bör Dániel örv. seb., Bör Ferenc örv. seb. Borbély Imre seb., Borbély Kálmán örv. seb., Borus Imre seb., Borus Demeter seb., Borus Gábor seb., Boros Lajos tiz. seb., Bortai Sándor seb., Boros József pótt. seb., Böszörmény József seb., Bódiz György seb., Boros András seb., Bragye Ármán seb., Braun József seb., Buczi György tiz. seb., Buday Sándor szakv. seb., Bugyi Imre szakv. seb., Burai István pótt. seb., Burjai Gábor seb., Buth Lőrinc seb., Bult Mihály tiz. seb., Butyiri János seb., Burgó Imre seb., Budai Fülöp örv. seb., Csüre Vazul seb., Ciganek Hugó szakv. seb., Csabán László seb., Csanádi József seb., Csakna László seb., Cseesi Sándor seb., Cseke Imre tiz. seb., Csentes Károly seb., Csengeri András seb., Csepele Tódor seb., Csizmadia Lajos örv. mh. Csonka Ferenc szakv. seb., Csorba Gyula örv. seb., Csósz László seb.,

Csuka Sándor seb., Csurdár Traján seb., Csurnás György seb., Daku Mihály szakv. seb., Danes Imre seb., Daraban Mózes seb., Dári Miklós seb., Dáth Mihály seb., Debreczeni Gábor seb., Debreczeni László seb., Decki Imre seb., Dede István seb. Délceleg András seb., Deme János seb., Demeter Pál szakv. seb., Deutsch Sándor tiz. seb., Dichen Mihály seb., Dihenes Ferenc seb., Diószegi István seb., Dobán Mózes seb., Dobó Gábor seb., Dobos Imre seb., Doliei Jenő tiz. seb., Domán József tiz. seb., Domokos József seb., Doró Elek seb., Dokó Imre tiz. seb., Dorbán Flórián hadifogoly, Dózsa Imre tiz. seb., Drágics Mihály seb., Druca Mihály seb., Egri Sándor örv. seb., Egri Imre seb., Eichler Ádám örv. seb., Elek Sándor seb., Elek Imre seb., Elek Mihály seb., Elek Péter örv. mh. Emerich András e. é. ö. seb., Engedi Sándor szakv. seb., Engedi Bálint tiz. seb. Erdei Imre tiz. seb., Erdei Mihály seb., Erdei István seb. (Folyt köv.)

* **Ujabb adományok:** A hadba vonult katonák családjainak felsegélyezésére újabb adományok adakoztak: Umlauf Márton 4 kor. A Magyar Általános Hitelbank tisztviselői november havi fizetésük 1 százalékát 16 K 60 fillér. Báró Szepessy Sokoll Józsefné a Szabadság utján 10 kor. Burián Ludmilla gyűjtése: 30 fill. Kálmán Olga gyűjtése: Piski Ferenc, Heller Salamon, Hann Jenő, Buday Tiborné, Varga Juliska, N. N. 20—20 fillér, egy öreg tüzér, N. N. 10—10 fillér, összes 2 kor. 40 fill.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Elveszett** egy drb. arany karperec Erzsébet ligettől pályaudvarig, megtaláló illó jutalomban részesül. Trafik pályaudvar.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank Rt.-nél.

x **Watta és kötszerfélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Tanulmánygyóknak** legjobban ajánljuk a Donát M. Károly-féle kereskedelmi magán-tanfolyamot.

**Tábori alsó ruhák
Vimentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **Egy jó karban levő rövid zongorát** megvételre keres öz. Décsy Istvánné megbízásából Kajaba Antalné Fürdő-utca 16. sz.

Értesítés. Van szerencsénk a helyi és vidéki nb. vevőinknek, valamint a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy uri-szabó tizletünket a Bémer-térről

Rákóczi-ut 12. szám alá
az ujonnan épült Apolló-épületbe helyeztük át. Továbbra is szives pártfogásukat kérve vagyunk tisztelettel

LEBOVITS ÉS FIA
uri-szabók.

Rákóczi-ut 12. Apolló épület. Telefon 871.

x **Védekezés a kolera ellen.** Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kals szappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatnak. Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: Mihály pápa leánya.
Vasárnap este: Oroszok Máramarosszigeten. (Ujdonság)
Hétfőn: Limonádé ezredes.
Kedd: Iglói diákok.
Szerda: Mértföldkövek.
Csütörtök: Oroszok Máramarosban.
Péntek: Rezervisták.
Szombat: Vörös ördögök.
Vasárnap délután: A gránicon. Mindnyájunknak el kell menni!
Vasárnap este: Ikrek a táborban. (Ujdonság.)

**Az oroszok
Máramarosszigeten.**

— Szerző a darabjáról. —

Valamikor 15 évvel ezelőtt sok kedves órát töltöttem el a „Tiszántúl” akkori kedves főszerkesztője társaságában. Sok versem jelent meg e nagybecsű lap hasábjain és minden egyes nagyobb szerepem alkalmával felkarolt szeretettel foglalkoztak velem. Jól esik reá visszagondolni, mert eszembe juttatja azt az ifjúságot, melyet visszalátni nem fogok többé soha!

Az évek azonban tünhetnek felettünk, de lelkünk ifjúsága kell, hogy örökké éljen amíg ideálisan tudunk gondolkodni!

Az a sok buzdító cikk és kritika, melyet innen nyertem, lelkemben visszhangot keltve, új erőt adott további pályámom, hogy annak éljek ami szép és nemes.

Ha mindezeket és az emberek megbecsülését elérnem sikerült, úgy sok tekintet-

ben annak a fennkölt lelkü szerkesztő papnak köszönhetem, kinek társasága reám nézve nagy hatással volt.

Költeményeim és szindarabjaimban mindenkor csak emberit kerestem, ezek vezették utamat mindeztől és fogják ezután is.

Nem a vallást, hanem az embereket kerestem, s egyként itéltem a gonoszt és egyként becsültem a jót, a szépet és nemest az embereken.

Ez vezetett most is legujabb szindarabom megírásánál.

A zsidó fiu mellett, ki lelki gondolatában hazáját akarja védeni, ott áll fennkölt piadestálom, hazafias lelkével Ilosvay, a katolikus plébános, ki ott maradt hívei és polgártársai között.

Az egyik a szenvedő, a másik a lelkesítő!

Ezek a hangulatok vonulnak végig színjátékon minden jelenésén és szeretném ha úgy tudnék vele az emberek lelkéhez férközni, a mint én azt lelkemben éreztem midőn papírra vettem.

Kiváló tisztelettel:
Tompa Kálmán.

A színház című színházi heti lap legujabb száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Részletet közöl Tompa Kálmán „Az oroszok Máramaroszigeten” című aktuális darabjából, azonkívül sok apróságot a színház legszűkebb köreiből. A címlapon Feszthy Irén, a közkedvelt primadonna arcképét hozza. Egyes szám ára 10 fillér. Előfizetési árak egy évre 5 korona, félévre 2 korona 60 fillér. Szerkeszti Bódogh Hilf László.

Legujabb táviratok.

Hivatalos jelentés a hadszínterekről.

Északról.

Budapest, október 31. A galiciái és bukovinai határ közelében, Kutyól északra tegnap egy mindenféle fegyvernemből álló orosz hadoszlopot megvertünk.

Közép galiciában, Turkától északra, valamint Stary-Sambornál, Przemysltól keletre és a Szan alsó folyásánál elfoglalt állásaikat tartják csapataink. Nisko vidékén több ellenséges támadást visszavertünk. Itt, valamint Skolenél és Stary-Sambornál az ellenség százait foglyul ejtettük.

Orosz-Lengyelországban a hadműveletek tegnap háré nélkül folytak le. E hadszíntéren egyesült hadaink háréi még nem vezettek döntéshez. Varsótól nyugatra az oroszok lassan követik újlag csoportosuló haderőnköt. Hőfer.

Nyugatról.

Berlin, okt. 31. A nagy főhadiszállás közli belgiumi hadseregünk tegnap bevette Remskapellet és Bixhetet. Ypres elleni támadás szintén előre halad. Sandhoordet,

Stollebeket és Vaulbeket rohammal bevettük.

Déli irányban szintén hódítottunk területet.

Soissonsól keletre is megtámadtuk az ellenséget és a nap folyamán Vaillytől északra több megerősített hadállásból kivertük őket. Délután rohammal Vallyit bevettük s az Aisne-folyónál az ellenséget, súlyos veszteségeket okozva neki, visszavertük. Ezer foglyot ejtettünk és két gépfegyvert zsákmányoltunk.

Az argonnei erdőben, Verduntól nyugatra és Toulból északra az ellenséges támadások ismételtlen összeomlottak, miközben a franciák súlyos veszteségeket szenvedtek.

Orosz ultimátum Bulgáriának.

Bukarest, okt. 31. (Saját tud.) A sajtóbizottság engedélyével jelenti tudósítónk: A bukaresti Vutorul írja, hogy a diplomáciai viszony megszakítása Oroszország és Bulgária között küszöbön áll. Oroszország Bulgáriának négy pontból álló követelő-jegyzéket adott át oly megjegyzéssel, hogyha azokat Bulgária záros határidőn belül nem teljesíti, kénytelen lenne Oroszország Várna Burgas bombázását haladéktalanul megkezdeni.

Dolgoznak a törökök.

Konstantinápoly, okt. 31. (Tud. cenz. táv.) A Frankfurter Zeitungból jelenti tudósítónk, hogy több török torpedó naszád öt orosz és egy francia gőzöst Denezen kívül elsüllyesztett.

Bulgária magatartása.

Szófia, okt. 31. (Tud. cenz. táv.) A törököknek az oroszok elleni erős offenzívája itt nagy hatást ért el. A bulgár kormány eddig nem lát okot a török háboru miatt, hogy semlegességéből kilépjen.

Szófia, okt. 31. **A kormány elrendelte a mozgósítást. Behívott két korosztályt, a tüzéséget és összes tartalékait.**

Az olasz kormány lemondott.

Róma, október 31. (Tud. táv.) Az olasz kormány lemondott. A király előre nem döntött, hanem fönntartotta magának az elfogadás feletti döntés jogait. A kormány lemondása a pénzügyminiszter visszalépése miatt történt.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

N. N. Köszönjük az elismerést a máramaroszigeti ügyben közölt cikkért. A főesperes ur levele néhány borsos igazságot vág oda, de hát csak hadd élvezzék, akik olyan nagyon vágytak rá. Ez az a forrás, a melynek antentikusságát maga Dobay Sándor is elismeri. Az igazság utjáról sem neveletlen durvaságok, sem hazudozások nem fognak minket leteríteni. A karaván halad. Ismételt köszönet önnek és mind azoknak, a kik az igazságos ügy fényes győzelmét hozzánk intézett soraikban örömmel üdvözölték.

EGYESÜLETEK

A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület folyó év november hó 3-án, kedden d. e. 10 órakor, az egyesület székházának tanácstermében igazgató választmányi ülést tart.

NYILTÉR

A Donát-féle

keresk. magántanfolyam

minden hónapban

új tanfolyamot nyit:

gyors- és gépirásra, számtanra, magyar-német levelezésre, szépirásra és a többi keresk. tantárgyakra, német nyelvre.

Előkészít: összevont polgári iskolai vizsgákra.

Felvez: nyilvános iskolát látogató tanulókat ismétlésre.

Elfogad: még 2-3 középiskolai tanulót teljes ellátásra.

Külön esti tanfolyamok.

Zongora tanítás!

Donát M. Károly

Szab dság-u. 5.

November 1-től kezdve:

Beöthy Ödön-utca 30!

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya
27391—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyvárad 4. népfelkelő parancsnokság 411/1914 M. számú megkeresése folytán ezennel felhívom az 1876. évben született Nagyváradon tartózkodó nagyvárad és idegen illetőségű katonailag kiképzett (A. alosztályu) népfelkelésre kötelezettek, valamint mindazon 32, 37 éves A. alosztályu népfelkelésre kötelezettek a kik az előzőleg kiadott hirdetményekkel felhivattak, de ezideig még nem jelentkeztek, hogy folyó évi november hó 2-ik napján Hétfőn reggel 7 órakor a népfelkelő parancsnokságnál (Rákóczy-ut Markovits ház) a különbeni törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1914 október hó 30 án.

Eleméry Ferencz,
katonai ügyi tanácsnok.

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz.

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Katonai ruhákat az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít **Darabont Gy. és Tsa** elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld p. ota. Telefon 980. szám.

Ágyfelszerelések!

Pokrócok

nagy választékban
Katonáknak 10 százalékos engedménnyel

Weisz Kálmán
cégnél.

Nagypiac-tér. 10. Darvassy-ház.
Telefon: 905. sz. Villamos megálló.

Lepedő vásznak!

MEGNYILT! | MEGNYILT!

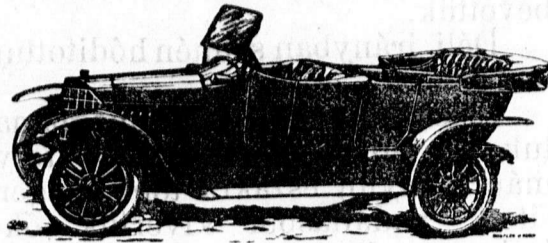
Az
**új csipke, himzés,
harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT! | MEGNYILT!

HORVÁTH FERENCZ,
az „Emilia“ gőzmalom
főgépeze, Nagyvárad.

Elvállalja felelősség mellett: **Közlőművek** (transmissiók), **szíjkerekek** (mindenféle kivitelben), **szállítócsigák** és mindenféle **malmi berendezések** készítését és javítását. **Örlő-hengerek** esiszólását és rovatkolását. **Gőzgépek, lokomobilok, motorok, cséplőgépek** és ezek alkatrészeinek **javitását**, továbbá

automobil-javításokat,
gummiköpenyek és légtömítők javítását (vulkanizálását).
Cím:
„Emilia“ malom Nagyvárad.
Telefon 13. Telefon 13.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségének szíves tudomására hozni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő **műköszörűldét** nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, huszörögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és készírtését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acél-árakat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yuksemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását érve, vagyok kiváló tisztelettel

Ker Ágoston mű-
köszörűs

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terazzó, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelküsemreteresebb és legmesszebb menő jótállás mellett készíték. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaznissló-utca 67. zám. (saját ház.)

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főisztelendő papságot és a n. ó. közönséget, hogy **papi és eivil ruha tökéletességét** áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom. Alkalmomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

A Nagyváradai sör

jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

**szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia**

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

XXXI-ik magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Ezen pénz-sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonyczélokra fog fordíthatni. Ezen sorsjátéknak összesen 14885 nyereménye van, melyeknek összes értéke 475000 koronára rug készpénzben.

Főnyeremény 200.000 korona készpénzben.

Továbbá:

1 főnyer.	30.000 K. készp.	20 nyer. à 200 ..	4.000 K. készp.
1 ..	20.000 ..	40 ..	6.000 ..
1 ..	10.000 ..	100 ..	10.000 ..
1 ..	5.000 ..	200 ..	10.000 ..
5 nyer. à 1000 K. .	5.000 ..	2500 ..	50.000 ..
5 ..	500 ..	12000 ..	120.000 ..
5 ..	250 ..		
	2.500 ..		
	2.500 ..		
		14885 nyer. összesen	475.000 K. készp.

Huzás visszavonhatatlanul 1914. évi december hó 9-én.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapesten (Vám-palota) poróntmentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és söhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytőzsdékben és váltó-üzletben Játéktervet kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küld

A magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.